

LUTHERS LILLE KATEKISME

Oversatt og presentert av Harald Kaasa Hammer
Verbum forlag 2012
ISBN 97-882-543-1207-0

Søndag og alle hverdagene

- Gjennom dette året – 2012 – er norske menigheter engasjert i ny utforming av søndagens gudstjeneste. Den nye gudstjenesten skal tas i bruk 2. desember i år.
- Men gudstjenesten må knyttes til hverdagene, så vi kan *se livet og uka som en enhet*.
- Verbum forlag synes det er på sin plass å presentere en bok som handler om hverdagene, nettopp dette året.
- Luthers Lille katekisme er et av vår kirkes bekjennelsesskrifter. Men det er tankevekkende at den ikke nevner liturgien eller gudstjenesten direkte.
- Katekismen har sitt sted i hverdagslivet, i hjemmet og på arbeidsplassen, og presenterer *en trygg og glad hverdagskristendom*.
- Hverdagskristendommen har sin forankring i forkynnelsen og menigheten og sakramentene og den verdensvide kirke.
- Hverdagskristendommen kommer til uttrykk i praktisk kjærlighet, tro og bønn.

Utforming

- Vi synes Eivind Stoud Platou har gjort en genistrek med sin utforming av forsiden!
- Mange har hørt at Luther slo opp sine teser på kirkedøren i Wittenberg.
- Eivinds oppslag på en norsk stolpe er det også lett å kjenne igjen.
- Det henger noen ta-meg-med-lapper igjen, som vi kan ta med oss til bords og ut i hverdagen.
- Katekismen ble først trykt som plakater til å henge opp i hjemmet. Derfor har hver del av katekismen en dobbeltside, som kan være en plakat som henges på utvalgte steder i huset, for eksempel morgen- og aftenbønn ved sengen.

Hvor stor er katekismen?

- Noen tenker på endeløst pugg når de hører ordet *katekisme*.
- Men hvor mye mente Luther at vi skulle lære utenat?
Det var nok ikke mer enn kristendommens fem hovedtekster:
De ti bud, Trosbekjennelsen, Fadervår, Misjonsbefalingen og Nattverdordene.
- Luther skrev Lille katekisme *til foreldrene*, som hjelp til å forklare det barna hadde lært utenat.
- Det betyr at *selve katekismen får plass på én side!* (Se figur) Dette kan alle lære utenat.

Tidløs og livsnær

- Det har slått oss når vi har arbeidet med katekismeteksten, at den ikke først og fremst gjenspeiler livet på 1500-tallet.
- Teksten er knyttet til de helt grunnleggende livsrammer til alle tider: hjem og arbeid, mat og hvile.
- Kjærligheten, troen og bønner knyttes til dagliglivet: når vi står opp og går til sengs, når vi går til bords og når vi går til vårt arbeid.
- Med et par små forklaringer, går teksten rett inn i vårt dagligliv, *livsnært og tidløst*.

Et ryddig oppgjør

- Katekismen graver ikke i tanker og motiver for å finne ut hvor syndige vi er, men legger opp til et ryddig og frigjørende oppgjør med Gud, basert på Jesu frelsesgjerning.
- Budene forklares med konkrete kjærlighetsgjerninger: "Å unnskyld, tale pent om og ta alt i beste mening."
- Skriftemålet nevner konkrete handlinger som å krangle, kjefte og banne.
- Vi advares mot å gjøre syndsbekjennelsen til en plage!

Fra forordet:

Luther ville at alle skulle **lære utenat**
de fem hovedtekstene i kristendommen.
 Når de fem hovedtekstene er innlært,
 skal alle hjelpes til å **forstå** dem,
 og til å **praktisere** dem i hverdagen.
 De fem tekstene **øves inn** ved morgenbønn og kveldsbønn,
 ved bordbønn og takkebønn, og ved skriftemålet.
 Til slutt i katekismen lærer vi å **utøve** troen
 i **de fem nettverkene** Gud har satt oss inn i:
 i menigheten og i samfunnet,
 i ekteskap, familie og arbeidsliv.
 Hustavlen leder oss inn i bibeltekster
 som viser at Jesus er Herre
 for begge parter i hvert av disse nettverkene.

- Det er tydeligvis om å gjøre for Luther at alle skal lære *sin egen lekse* i Bibelens formaninger, og ikke misbruke andres lekse til å undertrykke dem!
- Derfor avsluttes katekismen slik:

**Når alle sin egen lekse vil lære,
 først da blir det godt i huset å være.**

Fem nettverk

- Gud er ikke bare en skaper som har satt i gang skaperverket.
- Han er *en nærværende Skaper og Herre*.
- Gud står som en tredje part i hvert av de fem nettverkene han har satt oss inn i. (Se figur)
- Gud er med i relasjonen mellom mann og kone, mellom foreldre og barn, mellom arbeidsgiver og arbeidstager, mellom myndigheter og innbyggere, og mellom prest og menighet.
- Slik gir Gud den enkelte både beskyttelse, verdi og ansvar.

DE TI BUD

1. Du skal ikke ha andre guder enn meg.
2. Du skal ikke misbruke Herren din Guds navn.
3. Du skal holde hviledagen hellig.
4. Du skal hedre din far og din mor.
5. Du skal ikke slå i hjel.
6. Du skal ikke bryte ekteskapet.
7. Du skal ikke stjele.
8. Du skal ikke vitne falskt mot din neste.
9. Du skal ikke begjære din nestes hus.
10. Du skal ikke begjære din nestes ektefelle eller ansatte eller noen som hører til hos ham.

TROEN

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige, himmelens og jordens skaper.
Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble unnfanget ved Den hellige ånd, født av jomfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfestet, død og begravet, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd, skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.
Jeg tror på Den hellige ånd, en hellig, allmenn kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, legemets oppstandelse og det evige liv. Amen.

FADERVÅR

Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød, og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde.
For riket er ditt, og makten og æren i evighet.
Amen.

DÅPEN

Jesus sa: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» Matt 28,18-20

NATTVERDEN

Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, ga dem og sa: Drikk alle av den. Denne kalk er den nye pakt i mitt blod som utases for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg. Matt 26,26-29 og 1 Kor 11,23-25

